

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВВЕДЕНОГО В ДІЮ ЗАКОНУ УКРАЇНИ ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ "ПРО БУДІВЕЛЬНІ НОРМИ" ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ НОРМУВАННЯ У БУДІВНИЦТВІ

Проаналізовано три методи нормування у будівництві: розпорядчий, цільовий і параметричний. Нещодавно в Україні застосовувався розпорядчий метод нормування в будівництві, який полягає в по-елементному описі будівельного об'єкта, відповідно до якого пропонуються рішення, конструкції, матеріали, робочі характеристики тощо. Застосовування розпорядчого методу нормування не надає альтернативи, не роз'яснює цілі нормативних положень, не сформульовані, як правило, функціональні вимоги щодо функції, яку повинен виконувати об'єкт будівництва.

Параметричний метод нормування заснований на ієрархії цілей і завдань та є більш прогресивним. Він передбачає встановлення параметрів, що визначають безпеку, функціональність та якість об'єкта нормування. В якості параметрів використовують цілі, функціональні вимоги та критерії, яким повинен відповідати об'єкт нормування.

Цільовий метод є перехідним і містить елементи розпорядчого та параметричного методів. Даний метод був розроблений як еволюційний перехід з метою унеможливлення небажаних наслідків при різкому переході від розпорядчого методу до параметричного

Проаналізовано переваги та недоліки параметричного методу нормування, який з введенням в дію даного закону стає пріоритетним. Це дає можливість розробки більш якісних будівельних норм, які не містять необґрунтованих обов'язкових вимог при проектуванні і сприятимуть використанню інноваційних та прогресивних технологій і рішень.

Вдосконалюється процедура оприлюднення будівельних норм. Тексти державних будівельних норм, включені до центрального фонду будівельних норм, та галузевих будівельних норм, включених до фондів галузевих будівельних норм, мають бути оприлюднені на офіційних веб-сайтах відповідних суб'єктів нормування у будівництві. Доступ до таких текстів буде безоплатним.

Встановлено, що прийняття закону надає можливість підвищити якість будівельних норм та зменшити кількість необґрунтованих обов'язкових вимог, що сприятиме запровадженню інноваційних та прогресивних технологій, посиленню інвестиційної привабливості будівельного ринку та подальшому розвитку будівельної галузі.

Ключові слова: параметричний метод, розпорядчий метод, цільовий

метод , нормування у будівництві.

Вступ. Для удосконалення врегулювання відносини у сфері нормування у будівництві та визначення правових та організаційних засад розроблення, погодження, затвердження, реєстрації і застосування будівельних норм був розроблений та прийнятий Верховною Радою закон України № 156 Про внесення змін до Закону України "Про будівельні норми" щодо удосконалення нормування у будівництві, який набув чинності 19.10.2019 р. [1].

Постановка проблеми. Як вище було зазначено, до прийняття закону № 156 [1] в Україні застосовувався розпорядчий метод нормування в будівництві.

Цей метод полягає в по-елементному описі будівельного об'єкта, у відповідності з яким пропонуються рішення, конструкції, матеріали, робочі характеристики тощо. Будівельні норми і правила для розпорядчого методу нормування обов'язкові. Інші норми та стандарти, на які є посилання в цих будівельних нормах і правилах, також стають обов'язковими.

При використанні розпорядчого методу вибір проєктувальника обмежено діючими обов'язковими нормами і не має альтернативи; немає можливості використання інших матеріалів та методів, які за технічними характеристиками не гірше, а може і краще встановлених, що могло б призвести до економії ресурсів.

Мега статті. Проаналізувати переваги та недоліки введеного в дію закону про внесення змін до Закону України "Про будівельні норми" щодо удосконалення нормування у будівництві.

Вклад основного матеріалу. З прийняттям закону [1] в Україні діятимуть три методи нормування в будівництві – *параметричний, розпорядчий і цільовий*, при цьому пріоритет буде надаватися параметричному методу у будівництві.

Параметричний метод нормування заснований на ієрархії цілей і завдань та є більш прогресивним. Параметричний метод отримав широке поширення в економічно розвинених державах (країни ЄС, США, Канада, Японія та ін.).

Цей метод використовується у більшості розвинутих країн під час розроблення будівельних норм та формулюванні нормативних вимог.

До сьогодення часу в Україні параметричний метод теж вже застосовувався у стандартизації, а саме у сфері технічного регулювання. При розробленні міжнародних стандартів перевага теж надається параметричному методу у будівництві [3].

На відміну від розпорядчого методу, параметричний метод нормування у будівництві передбачає встановлення параметрів, що визначають безпеку, функціональність та якість об'єкта нормування. В якості параметрів використовують цілі, функціональні вимоги та критерії, яким повинен відповідати об'єкт нормування. Для дотримання вимог будівельних норм учасниками будівельної діяльності передбачено два підходи: прийнятних рішень і альтернативних рішень. Проєктувальнику надається вибір якому з підходів слідувати для дотримання обов'язкових вимог, які встановлені в будівельних нормах.

Вдосконалюється процедура оприлюднення будівельних норм. Тексти державних будівельних норм, включені до центрального фонду будівельних норм, та галузевих будівельних норм, включених до фондів галузевих будівельних норм, мають бути оприлюднені на офіційних веб-сайтах відповідних суб'єктів

нормування у будівництві. Доступ до таких текстів буде безоплатним.

Як зазначається, параметричний метод нормування у будівництві отримав широке поширення в економічно-розвинених державах.

Цільовий же метод є перехідним і включає в собі елементи розпорядчого та параметричного методів. Даний метод був розроблений канадськими фахівцями як еволюційний перехід з метою унеможливлення небажаних наслідків при різкому переході від розпорядчого методу до параметричного. Це рішення ґрунтувалось на отриманому негативному досвіді використання негайного переходу до параметричного методу в будівництві у скандинавських країнах, Великобританії, Австралії та Новій Зеландії [3].

Цільовий метод нормування у будівництві — спосіб встановлення вимог до об'єкта нормування у будівництві, який передбачає визначення цілей та конкретних критеріїв оцінки технічних характеристик об'єкта нормування у будівництві.

Цим законом [1] удосконалюється нормування у будівництві для створення умов з введення інноваційних і прогресивних технологій у зазначеній сфері. Також у Законі запропоновано: розширити коло базових організацій у сфері будівництва, що виконують функції щодо здійснення робіт із нормування у будівництві; вдосконалити процедуру оприлюднення будівельних норм.

Таблиця 1

Ключові зміни, які передбачено законом [2]

БУЛО	БУДЕ
Відсутні методи регулювання.	Поділ методів регулювання в будівництві на параметричний, розпорядчий та цільовий.
Нормування в будівництві фактично виконується розпорядчим методом (нормування шляхом по-елементного опису об'єкта).	Перевага в нормуванні віддається параметричному методу. (нормування шляхом встановлення цілей, параметрів безпеки та функціональності)
Норма відсутня	Відсутність правових норм в державних будівельних нормах.
Повноваження ЦОВ включають забезпечення гармонізації державних будівельних норм з відповідними міжнародними нормативними актами;	Норму виключено

В той же час, згідно із законом [1] будівельні норми не повинні містити правових норм. Право власності на будівельні норми належить державі.

А це і інші положення закону створюють деякі проблемні аспекти:

1. Законом встановлено, що перевага надається параметричному методу регулювання, але не визначено в яких саме випадках можна застосовувати інші методи, що породжує певну правову невизначеність.

2. Враховуючи, що будівельні норми це нормативний акт, який є джерелом права, положення щодо відсутності правових норм в ДБН є некоректним.

3. Повноцінно оцінити дію закону можливо буде лише після розробки ДБН за

новими методиками.

4. Не вбачається підстав для виключення повноважень ЦОВ щодо гармонізації державних будівельних норм з відповідними міжнародними нормативними актами [2].

Висновки. В цілому, прийняття закону надає можливість підвищити якість будівельних норм та зменшити кількість необґрунтованих обов'язкових вимог, що сприятиме запровадженню інноваційних та прогресивних технологій, посиленню інвестиційної привабливості будівельного ринку та подальшому розвитку будівельної галузі. В той же час, вище зазначені аспекти потребують доопрацювання.

Список літератури:

1. Закон України «Про внесення змін до Закону України Про будівельні норми щодо удосконалення нормування у будівництві» 2019. № 156. [Електрон. ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-20>
2. Коментарі юриста щодо введення параметричного методу в будівництві. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://kbu.org.ua/index.php?id=1350>
3. Тарасюк В.Г. Параметричний метод нормування у будівництві / В.Г. Тарасюк, О.Л. Белоконь // Наука та будівництво. – 2018. – № 4. – С. 13–17. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ntab_2018_4_4
4. Титок В.В. Організаційно-економічний механізм взаємодії учасників інвестиційно-будівельного процесу. Будівельне виробництво. 2019. № 66. С. 73–79
5. ДСТУ-Н Б А.3.1-33:2015. Настанова щодо підготовки та складання договорів підряду на виконання проектно-вишукувальних та будівельних робіт. [Чинний від 2016-10-01]. Вид. офіц. Київ: Мінрегіон України, 2016. 21 с.
6. Рубцова, Т.Є. Кіщенко. Проблеми імплементації МСФЗ в діяльність будівельних підприємств України. Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин. Вип. 40 (економічний). 2019. С.36–39.
7. Шумак Л.В., Гриценко О.С. Особливості визначення кошторисної вартості на проектні роботи за кордоном. IV Міжнародна науково-технічна конференція «Ефективні технології в будівництві». Київ 27-28 березня 2019, с. 142–143.
8. Шевчук К.І. Основи кошторисного нормування у будівництві Методичні вказівки до виконання індивідуальної роботи для студентів спеціалізації “Вартісний інжиніринг у будівництві”. КНУБА 2017. с.30.
9. Особливості управління будівельною організацією на зруйнованих територіях Кулик М.М., Кулик Т.Р. Науковий вісник Мукачівського державного університету Серія: Економіка: зб. наук. пр. Вид-во МДУ, 2017.-Вип. 1(7). – 218с. (С.150–153)
10. Розвиток вартісного інжинірингу// К.І. Шевчук, П.П. Закорко, О.К. Шевчук/ Будівельне виробництво. Міжвідомчий науково-технічний збірник – 2016. – Вип. 61.
11. Дослідження економічних важелів забезпечення розвитку будівельної галузі / Л.В. Сорокіна, А.Ф. Гойко // Будівельне виробництво, –2015. – №59. – С.6–15.
12. Гойко А.Ф., Гриценко О.С., Шевчук К.І. та ін. “Економіка проектування” (з грифом МОН), КНУБА 2015, 236 с.

References

1. Zakon Ukrainy «Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy Pro budivelni normy shchodo udoskonalennia normuvannia u budivnytstvi» 2019. № 156. [Elektronnyi resurs]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-20>
2. Komentari yurysta shchodo vvedennia parametrychnoho metodu v budivnytstvi. [Elektron]. URL: <http://kbu.org.ua/index.php?id=1350>
3. Tarasiuk, V.H. & Bielokon, O.L. (2018). Parametrychni metod normuvannia u budivnytstvi. *Nauka ta budivnytstvo*. № 4. pp. 13–17. [Elektron. resurs]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ntab_2018_4_4
4. Tytok, V.V. (2019). Orhanizatsiino-ekonomichniy mekhanizm vzaiemodii uchastnykiv investytsiino-budivelnogo protsesu. *Budivne vyrobnytstvo*. № 66. pp. 73–79
5. DSTU-N B A.3.1-33:2015. Nastanova shchodo pidhotovky ta skladannia dohovoriv pidriadu na vykonannia proektno-vyshukuvalnykh ta budivelnnykh robot. [Chynnyi vid 2016-10-01]. Vyd. ofits. Kyiv: Minrehion Ukrainy, 2016. 21 s.
6. Rubtsova, O.S., Kishchenko, T.Ie. (2019). Problemy implementatsii MSFZ v diialnist budivelnnykh pidpriemstv Ukrainy. *Shliakhy pidvyschennia efektyvnosti budivnytstva v umovakh formuvannia rynkovykh vidnosyn*. Vyp. 40 (ekonomichni).. pp.36-39.
7. Shumak, L.V., Hrytsenko, O.S. (2019). Osoblyvosti vyznachennia koshtorsnoi vartosti na proektni roboty za kordonom. *IV Mizhnarodna naukovo-tekhnichna konferentsiia «Efektyvni tekhnologii v budivnytstvi»*, pp. 142–143.
8. Shevchuk, K.I. (2017). *Osnovy koshtorsnoho normuvannia u budivnytstvi* Metodychni vkazivky do vykonannia indyvidualnoi roboty dlia studentiv spetsializatsii “Vartisnyi inzhynirynh u budivnytstvi”. KNUBA. s.30.
9. Kulyk, M.M., Kulyk, T.R. (2017). Osoblyvosti upravlinnia budivelnou orhanizatsiiei na zruinovanykh terytoriiakh *Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnogo universytetu Serii: Ekonomika: zb. nauk. pr.* Vyp. 1(7). pp.150–153
10. Shevchuk, K.I., Zakorko, P.P., Shevchuk, O.K. (2016). Rozvytok vartisnogo inzhynirynhu. *Budivne vyrobnytstvo*. Vyp. 61.
11. Sorokina, L.V., Hoiko, A.F. (2015). Doslidzhennia ekonomichnykh vazheliv zabezpechennia rozvytku budivelnnoi haluzi. *Budivne vyrobnytstvo*, №59. pp.6–15.
12. Hoiko A.F., Hrytsenko O.S., Shevchuk K.I. ta in. (2015). *Ekonomika proektuvannia*, K.:KNUBA 236 p.

Т.Р. Кулик, М.М. Кулик

Преимущества и недостатки введенного в действие закона Украины О внесении изменений в Закон Украины "О строительных нормах" по совершению нормирования нормирования в строительстве

Проанализированы три метода нормирования в строительстве: распорядительный, целевой и параметрический. Недавно в Украине применялся распорядительный метод нормирования в строительстве, который заключается в по-элементном описании строительного объекта, в соответствии с которым предлагаются решения, конструкции, материалы, рабочие характеристики и тому подобное. Применение распорядительного метода нормирования не предоставляет альтернативы, не разъясняет цели нормативных положений, не сформулированы, как правило, функциональные требования к функции, которую должен выполнять объект строительства.

Параметрический метод нормирования основан на иерархии целей и задач и является более прогрессивным. Он предусматривает установление параметров, определяющих безопасность, функциональность и качество объекта нормирования. В качестве параметров используют цели, функциональные требования и критерии, которым должен соответствовать объект нормирования.

Целевой метод является переходным и включает в себя элементы распорядительного и параметрического методов. Данный метод был разработан как эволюционный переход с целью предотвращения нежелательных последствий при резком переходе от распорядительного метода к параметрическому.

Проанализированы преимущества и недостатки параметрического метода нормирования, который с введением в действие данного закона становится приоритетным. Это дает возможность разработки более качественных строительных норм, которые не содержат необоснованных обязательных требований при проектировании и способствовать использованию инновационных и прогрессивных технологий и решений.

Совершенствуется процедура обнародования строительных норм. Тексты государственных строительных норм, включенных в центральный фонд строительных норм и отраслевых строительных норм, включенных в фонды отраслевых строительных норм, должны быть обнародованы на официальных сайтах соответствующих субъектов нормирования в строительстве. Доступ к таким текстам будет бесплатным.

Установлено, что принятие закона дает возможность повысить качество строительных норм и уменьшить количество необоснованных обязательных требований, способствовать внедрению инновационных и прогрессивных технологий, усилению инвестиционной привлекательности строительного рынка и дальнейшему развитию строительной отрасли.

Ключевые слова: параметрический метод, распорядительный метод, целевой метод, нормированию в строительстве.

T.R. Kulyk, M.M. Kulyk

Advantages and disadvantages of the enacted law of Ukraine On amendments to the Law of Ukraine "On Building Standards" to improve the regulation in construction

Three methods of normalization in construction are analyzed: management, target and parametric. Recently, a regulatory method of normalization in construction has been used in Ukraine, which consists in a more elemental description of a construction object, in accordance with which solutions, structures, materials, performance, etc. are offered. The application of the regulatory method of regulation does not provide an alternative, does not clarify the objectives of the regulations, do not formulate, as a rule, functional requirements for the function that the object of construction should perform.

The parametric rationing method is based on a hierarchy of goals and objectives and is more progressive. It involves setting the parameters that determine the safety, functionality, and quality of the entity. The parameters are goals, functional requirements and criteria that the entity should meet.

The target method is transient and includes elements of the control and parametric methods. This method was developed as an evolutionary transition in order to prevent unwanted consequences in the abrupt transition from the regulatory method to the

parametric

The advantages and disadvantages of the parametric method of rationing, which becomes a priority with the enactment of this law, are analyzed. This makes it possible to develop better building standards that do not contain unreasonable design requirements and will promote the use of innovative and advanced technologies and solutions.

The procedure of promulgation of building norms is being improved. The texts of state building codes included in the central building code fund and industry building codes included in sectoral building code funds shall be published on the official websites of the relevant constituent entities. Access to such texts will be free of charge.

It is established that the adoption of the law provides an opportunity to improve the quality of building codes and reduce the number of unreasonable mandatory requirements, which will contribute to the introduction of innovative and progressive technologies, enhance the investment attractiveness of the construction market and further development of the construction industry.

Key words: parametric method, administrative method, target method, regulation in construction.

Посилання на статтю

АРА: Kulyk, T.R. & Kulyk, M.M. (2019). Perevahy ta nedoliky vvedenoho v diiu zakonu Ukrainy pro vnesennia zmin do zakonu Ukrainy "Pro budivelni normy" shchodo udoskonalennia normuvannia u budivnytstvi *Shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti budivnytstva v umovakh formuvannia rynkovykh vidnosyn*, 41, 99 – 105.

ДСТУ: Кулик Т.Р. Переваги та недоліки введеного в дію ЗУ Про внесення змін до закону України "Про будівельні норми" щодо удосконалення нормування у будівництві [Текст] / Т.Р. Кулик, М.М. Кулик // Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин. – 2019. – № 41. – С. 99-105.